

Slovenski dom

Štev. 160.

V Ljubljani, ponedeljek 18. julija 1938.

Leto III

Pot madžarskega min. predsednika v Rim naj poglubi in utrdi staro prijateljstvo med Madžarsko in Italijo

Rim, 18. jul. Danes dospe sem madžarski ministrski predsednik Imredy v spremstvu zunanjega ministra Kanya.

Italijanske oblasti pripravljajo madžarskima politikoma slovesen sprejem. Ostala bosta v Rimu tri dni in se med tem uradnim obiskom posvetovala z zastopniki Italije v vseh važnih vprašanjih, ki se tičejo Madžarske in Italije po letošnjih dogodkih v Srednji Evropi. Ta vprašanja so:

1. Razmerje med Italijo in Madžarsko po koncu tako imenovane rimske zveze, ki je prenehala z nemško zasedbo Avstrije.

2. Gospodarske posledice, ki iz tega dogodka izvirajo za Madžarsko ter zahtevajo novo ureditev gospodarskih zvez med Madžarsko in Italijo.

3. Politični položaj Madžarske z ozirom na novo stanje v Srednji Evropi in njeno nadaljnje razmerje do Italije.

4. Ureditve odnosov med Madžarsko in njenimi sosedami, predvsem z Jugoslavijo.

Rimsko časopisje pripisuje temu obisku velik pomen in podčrtava prijateljstvo med Italijo in Madžarsko, ki je zdaj postalo že zgo-

dovinsko, hkratu pa poudarja zboljšanje razmerja z Jugoslavijo in madžarsko prijateljstvo s Poljsko.

Budimpešta, 19. julija. AA. (MTI). Ministrski predsednik Imredy in zunanji minister Kanya sta večer jutraj odpotovala na uradni obisk v Rim. Z njima potuje tudi opolnomočen minister Italije v Budimpešti grof Vinci. Dalje je v njunem spremstvu šef kabineta predsednika vlade grof Czaki, šef oddelka za tisk v ministrskem predsedstvu, svetnik zunanjega ministrstva Szent Istvany, svetnik Kul in dva tajnika ministrstva, tudi soprog Imredyja in Vincija. Pred odhodom so se od obeh državnikov na postaji poslovili vsi člani vlade, zastopniki oblasti, osebe italijanskega poslanstva, nemški odpravnik poslov Bergmeister in številni člani italijanske kolonije v Budimpešti.

Ministrski predsednik Imredy in zunanji minister Kanya bosta obnovila in še poglobila prijateljstvo med Italijo in Madžarsko. Ob svojem obisku v Rimu bosta madžarska državnik v svojih razgovorih z italijanskimi državniki pretresala sedanji mednarodni položaj, zlasti pa položaj, ki je nastal po anslusu v srednji in jugovzhodni Evropi. Kar se tiče kmetijskih vprašanj, so objektivni opazovalci ugotovili, da je bil italijanski in avstrijski trg na Madžarsko važnejši kot nemški.

Po anslusu se je ta odnos spremenil. Prejšnji italijanski in prejšnji avstrijski trg sta imela zelo važno vlogo v madžarskem gospodarstvu. Sedaj izvažajo Madžarska 45% svojega blaga v Nemčijo, a samo 15% v Italijo. Zaradi tega zahteva Madžarska, naj Italija poveča svoje nakupe na Madžarskem. Italijanski industriji menijo, da bo madžarski trg kmalu igral večjo vlogo v odnosih do Italije. Politični krogi pa po drugi strani računajo z dejstvom, da bi mogla Madžarska igrati vidno vlogo pri zbliževanju med Italijo in Veliko Britanijo.

Poljski zunanji minister pride v Italijo

Rim, 18. jul. Italijanski tisk prinaša vest, da bo poljski zunanji minister Beck v kratkem dopotoval v Italijo. Obiskal bo predsednika poljske republike Moscickiego, ki je na odhodu v istrski Rovani. Beck bo to priložnost porabil tudi za pot v Rim, kjer bo imel nekaj razgovorov s predsednikom vlade Mussolinijem in zunanjim ministrom Cianom. Rimski listi prinašajo to vest brez pripomb in razlag.

Japonska ofenziva proti kitajski prestolnici Hankovu

Šanghaj, 18. jul. o. Japonske čete, tanki, letala in vojne ladje so pričeli veliko ofenzivo z namenom, da dosežejo čim hitreje mesto Nančang in Hankov. Japonci hočejo za vsako ceno prodreti pri vhodu v jezero Pojang, kjer jim je potem prosta pot do Nančanga. Zelo hudi boji pa se že več dni razvijajo med obalo Jangčaja in mestom Kijukijangom. Kitajci branijo vsak kosček zemlje. Do sedaj, kakor zatrjujejo kitajska poročila, Japoncem ni uspelo zavzeti njihovih postojank. Poročila pravijo, da so Japonci zadnja dva tedna izgubili nad 10.000 vojakov na tem delu bojišča. Nešteto trupel odnaša reka Jangce. Kitajske čete zahtevajo Japoncem ogromne izgube, tako materialne kakor človeške.

Nasprotno tem poročilom pa zatrjujejo Japonci, da nimajo tako ogromnih izgub in iz

dneva v dan, čeravno težko pa vendar polagoma prodirajo proti Hankovu.

Kitajska letala dnevno bombardirajo japonske vojne ladje in so jim prizadela že veliko škodo. Tudi japonska letala vsak dan bombardirajo Hankov in kitajske postojanke ob reki Jangce, kjer so nanje zmetala že ogromno količino eksplozivnega materiala. Pri zadnjem poletu so Japonci sestrelili osem kitajskih letal, kakor poroča japonsko letalsko poveljstvo.

Kitajski vojaški krogi pravijo: čim dalje bo trajala vojna med Japonci in Kitajsko, tem bolj bodo kitajske čete z vso ljubeznijo branile vsako ped zemljo. Čim dalje bodo Japonci vdiral v kitajsko zemljo, tem večje bodo njihove izgube. Trdno upajo, da bo končno zmagala Kitajska.

Včerašnji tabori po slovenski zemlji Minister dr. Miha Krek je govoril na taboru v St. Jerneju

Ljubljana, 18. julija.

Včerašnja nedelja je bila v znamenju taborov, na katerih je naše ljudstvo iz vseh koncev Slovenije ponovno manifestiralo svojo narodno in državno zavest.

Pet taborov je bilo včeraj. Najveličastnejši so bili v St. Jerneju, pri Dev. Mariji v Polju in na Brdu pri Lukovici, ki se jih je udeležil tudi minister dr. Miha Krek, posebe pa dalje treba poudariti tabor pri Sv. Petru pod Svetimi gorami.

Tabor v St. Jerneju je pokazal, da Dolenjska ni več tako zanemarjena kot je bila še pred nekaj leti, kajti povsod je videti vleik napredek, pri katerem ima naša prosveta zelo velik delež. Sentjernejški tabor, ki se je začel ob 10 dopoldne z veličastnim sprevedom, je v polni meri potrdil to. Saj se ga je udeležila ogromna množica ljudi, zlasti fantov in deklet v krojih, ki so navdušeno izpovedovali svojo vdanost vladarski hiši, vladi, narodu in veri.

Po veličastnem sprevedu, v katerem je bilo do 3000 ljudi, je bila služba božja, ki jo je opravil g. konzultor Zakrajšek, nato pa je g. Petje začel tabor krškega okrožja ZFO. Takoj v začetku je predlagal vdanostne brzojavke članom vladarske hiše in vlade ter škofu dr. Rožmanu, ki jih je množica sprejela z velikimi ovacijami. Za sentjernejskim županom g. Videjem, ki je v narodni noši sporočil iskrene pozdrave, je burno pozdravljen stopil na govorniški oder minister dr. Krek, ki je v svojem navdušenem in srca osvajajočem govoru sporočil predvsem svoje pozdrave in pozdrave voditelja dr. Korošca, ki ima toliko zaslug za našo državo. Saj je ta država, v katero pred 20 leti nihče ni prav verjel, iz dneva v dan močnejša in vplivnejša na suhem in na morju. In tak voditelj kot je naš, mora biti resnično vesel, ko vidi, kako ta mladina, ki je bila rojena že v Jugoslaviji, duška svojemu veselju in navdušenju za državo. Poudaril je, da je narodno borbo potreben

kremenit značaj, ki ga oblikujejo naša društva in naši tolikokrat zasramovani duhovniki. Prav veliki mednarodni tabor v Ljubljani in z njim vsi drugi tabori da v polni meri dokazujejo delavnost naših društev, ki jih ni mogla uničiti nasilna razpustitev društev, kajti duh je tisti, ki oživlja. Ta duh je živa in gori in prav tabori da so dokaz temu. Zato pa si svojih pravic ne bomo pustili moliti in zahtevamo časten sedež v našem javnem življenju.

Vzor pri delu pa nam bodi naš narodni voditelj, ki je pokazal, kaj more človek narediti, če je v resnici v službi naroda in njegovih pristnih idealov. Da pa bomo mogli mi prav isto, moramo ohraniti zvestobo do tistih idealov, ki so najgloblje povezani z našim narodnim bistvom. Sklenil pa je g. minister svoj govor takole: »Želim slovenski mladini Dolenjske, da se izpopolni v svojem lastnem napredku, da si še bolj učvrsti svojega duha in svojo voljo in da bomo prihodnje leto doživeli na Dolenjskem zopet nov velik mladinski labor. Bog živi!«

Drugi veliki tabor je bil pri Dev. Mariji v Polju. Tamkajšnje prosvetno društvo je obhajalo 30 letnico svojega obstoja, ki je bila obenem združena z otvoritvijo novega telovadišča na prostem. Tudi tega tabora se je udeležilo zelo veliko število ljudi in mnogo odličnikov. Tabor je začel akademik g. Kramer, slavnostni govor pa je imel gospod Miloš Stare, ki je čestitil Poljčanom k 30 letnemu obstoju njihovega društva.

Med govori pa je prišel dr. Krek, ki ga je vsa množica gromovito pozdravila. Takoj je stopil na govorniški oder in se zahvalil za lep sprejem. Naglašal je, da njegova navzočnost prav za prav ni bila potrebna, kajti Poljci so tako dobri organizatorji, da bi njihov tabor tudi brez njega lepo uspel, toda on sam da je hotel biti med njimi, ker ga zelo zanima, kako se imajo in da vidi, s kakšno vdanostjo sprejemajo darila, ki so si jih priborili v Ljubljani. Bodril je, naj še nadalje ostanemo zvesti svojemu dosedanjemu delu in idealom.

Njegovemu govoru je sledilo navdušeno odobravanje. Nato pa je bil telovadni nastop vseh skupin. Vihar aplavza je žel zlasti nastop mednarodne telovadne vrste z g. Ivom Kermavnerjem na čelu. Posebnega priznanja je bil deležen zlasti domačin g. Jeriha.

Tudi Brdo pri Lukovici je bilo včeraj pozorišče veličastne narodne manifestacije.

Zjutraj ob pol 10 se je formiral v Lukovici velik spreved fantov in deklet v krojih ter druge množice, ki je šel skozi Lukovico pred graščino Brdo, kjer je bila v grajskem parku služba božja in govor, ki ga je imel g. Janko Cegnar, trnovski župnik, o pomenu verske vzgoje za našo mladino in naš narod in ki je potem blagoslovil tudi novo zastavo.

Po sv. maši je bil veličasten tabor, na katerem je bilo do 4000 ljudi. Začel ga je predsednik domačega mladinskega odseka g. Jeretina, ki je predlagal vdanostne brzojavke in nato pozdravil vse navzoče. Slavnostni govor pa je imel urednik g. Košiček. Tabor je bil dopoldne zaključen. Kljub opoldanski nevihti se je pri popoldanskem nastopu še zbralo nad 2000 občinstva, ki je ministru dr. Kreku priredilo živahne ovacije, ko se je nenadoma pojavil na telovadišču. Potem je stopil tudi pred mikrofonsko. Pohvalil je fante za njihovo natančnost in discipliniranost, nato pa jih bodril k novemu delu, zlasti sedaj, ko dobivamo zmago za zmago in eno priznanje za drugim.

Tudi na Brdu je bil g. minister deležen množičnih izrazov ljubezni in spoštovanja. Saj so se kar neprestano ponavljali vzkliki kraljevskemu domu, dr. Stojadinoviču, dr. Korošču, dr. Miletiču in slov. mladinskemu gibanju.

Dveletnica španske državljanske vojne

Burgos, 18. julija. Po vsej nacionalistični Španiji danes z velikimi slovesnostmi praznujejo drugo obletnico španske drž. vojne. 12. julija 1936 so častniki madridske policije po nalogu socialistično liberalne vlade umorili nacionalističnega voditelja Calva Sotela, ki je bil osebni prijatelj generala Franca. Ta dogodek je po neskončni vrsti nasilij, ki so jih levičarji zadnje tri mesece pred vstajo zagrešili nad svojimi političnimi nasprotniki, dal neposreden povod za začetek nacionalistične revolucije. 16. julija je general Franco priletel s Kanarskih otokov v španski Maroko in pozval tamšnjo tujsko legijo na vstajo. 18. julija so se prve Francove čete izkrcale pri Algecirasu blizu Gibraltarja ter začele s prodiranjem proti Sevilji, na severu pa se je postavil na čelo nacionalističnega gibanja pokojni general Mola. S tem se je začel boj za osvoboditev Španije izpod oblasti levičarjev in za preprečenje

Vesti 18. julija

Sveti oče Pij XI. je govoril o pretiranem nacionalizmu italijanskim romarjem, katere je sprejel v petek. Dejal je, da je tak nacionalizem proti božjim postavam ter postavlja zidove med narodi in nasprotuje duhu krščanstva. Govor se je nanašal na nedavno spomenico o uvedbi plemenske politike v Italiji, čeprav sveti oče tega ni nikjer naravnost dejal.

Predsednik italijanske vlade Mussolini je odredil, da bodo morali poslej tudi vsi državni uradniki med uradnimi urami nositi uniforme.

Pokrajinski hitlerjevski vodja Burekel je imel včeraj govor, v katerem je predlagal, da naj se v Nemčiji in Franciji izvede glasovanje o tem, ali sta ta dva naroda za mir. Tako glasovanje bi imelo zgodovinski pomen.

Manuel Pedros, zastopnik madridske vlade na Poljskem, je bil imenovan za poslanika madridske vlade v Moskvi. V soboto je odpotoval iz Varšave in so ga na postaji pozdravili zastopniki sovjetskega veleposlaništva in španskega poslanstva.

Sovjetska agencija Tass poroča, da je celotno obmejno ozemlje, na katerem so sedaj sovjetske čete, del sovjetskega ozemlja in da ni govora o kakem vdoru rdeče vojske v Mandžurijo.

4600 častnikov angleške trgovske mornarice bodo izurili za obrambo svojih ladij za slučaj vojne. Posvetovalni odbor za obrambo trgovskih ladij bo vzdrževal zvezo med različnimi trgovskimi paroplovniimi družbami.

Veliko aretacij zaradi političnih prestopkov je bilo zadnja dva dneva v Braziliji. Policija zapira vse, ki širijo vznemirljive vesti o političnem položaju.

Več potresnih sunkov je bilo v noči od petka na soboto po Srednji Italiji.

Za narodne praznike v nacionalistični Španiji je vlada generala Franca doletela 17. julij kot obletnico vstaje v Maroku, 18. julij kot dan splošne narodne vstaje in 19. julij kot dan revolucije narodnega delavstva.

600 dovolilnic za izselitev je pretekli teden izdala dunajska policija Judom, ki v vedno večjem številu beže z Dunaja.

V Pariz je dopotoval general Fichet, načelnik francoskega vojaškega odposlaništva na Češkoslovaškem.

Poljski zunanji minister Beck je pri odhodu iz Rige dal letonskim listom izjavo, v kateri pravi, da je prišel na Letonko, da utrdi staro politično prijateljstvo med Poljsko in Letonko in se pogovori o bodoči enotni zunanji politiki obeh držav.

Nemški letalec, ki hoče obleteti svet kot navaden potnik, je do sedaj letel do minute natančno tako, kakor je napovedal.

Predsednik angleške vlade Chamberlain in predsednik francoske vlade Daladier sta si te dni, tik pred obiskom angleške kraljeve dvojice v Franciji, pisala prisrčni politični pismi, v katerih poudarjata soglasje obeh držav v vseh važnih mednarodnih vprašanjih.

Italijansko spomenico o varstvu italijanskega plemena razlagajo evropski listi v tem smislu, da pomeni začetek nove narodnostne in socialne politike v Italiji.

Japonska vlada je v Moskvi protestirala zaradi vdora sovjetskih vojakov, katerih je baje cela divizija prekorajčila mandžursko mejo. Japonci zahtevajo, naj se te čete takoj umaknejo nazaj.

Primanikljaj v belgijskem državnem proračunu bo letos dosegel 901 milijon belgijskih frankov. Primanikljaj je narasel predvsem zaradi brezposelnosti, ki se je v enem letu zvečala za 50%.

Ameriški predsednik Roosevelt bo za svojega dopusta križaril po Tihem morju na krovu bojne ladje »Houston«.

50 hiš je zgorelo v neki mali vasi ob Gardskem jezeru. 160 ljudi je brez strehe.

Mehikanska vlada bo razlatala in nacionalizirala za petrolejskimi vrelci še srebrne in zlate rudnike.

Ameriški finančni minister Morgenthau pride prihodnji teden v Pariz. Obiskal bo tudi Anglijo in imel razgovore z angleškimi politiki in finančniki.

Največ novih ladij ima zdaj v delu Anglija, za njo Nemčija, na tretjem mestu pa je Holandija s 113 novimi ladjami vseh vrst in velikosti, ki jih bodo še letos končali in izročili prometu.

Francija hladnokrvno in mirno spremlja dogodke v Evropi, ker je močna in ker so njeni državljani složni. V tem smislu je na neki pojedini govoril zunanji minister Bonnet.

Veliko poljsko filmsko razstavo bodo priredili ob veleselju v Lvovu. Razpisali so tudi veliko nagrado za najboljši poljski izvirni film.

Po Italiji potuje skupina japonskih študentov, ki so gostje fašistovskih mladinskih organizacij. Mednarodna glasbena razstava se je začela v Luzernu. Na njej sodelujejo skoraj vse evropske države.

Francosko štirimotorno letalo znanke Brequet je s 14 potniki na krovu padlo v morje blizu Cherbourga. Do nesreče je prišlo, ker je letalo zadelo ob obalno pečino. Med potniki je bilo 12 letalskih inženirjev, od katerih sta dva našla smrt.

250 gozdnih požarov zaradi strele je bilo zadnje dni po raznih predelih Združenih držav.

Foto J. Hafner.

Čudoviti dnevi mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani ne gredo iz spomina ne nam, ne tujim gostom, ki so se jih udeležili. Češki in francoski tisk, zlasti glasila tamošnjih katoliških mladinskih organizacij, pri naša neprenehoma navdušena poročila in slike o taboru. Saj so pa bili prizori ob prireditvah res mogočni in nepozabni. - Današnja slika nam kaže pogled na nepregledno pisano morje slovenskih narodnih noš na stadionskih tribunah 29. junija pri popoldanskem nastopu. Slika govori o moči in sili ideje, ki je družila ta dan deset in deset tisoče mladih Slovencev.

Stanovanjske odpovedi in najemnine

Svinčnikom pisane vloge se zavračajo

Ljubljana, 18. julija.

Zanimiv je splošen pregled stanovanjskih odpovedi, ki so bile podane letos v zadnjih šestih mesecih. Celotno je bilo vloženih 775 stanovanjskih odpovedi, ki jih je okrajno sodišče načeloma in v bistvu odobrilo, le nekatere so bile iz formalnih in tudi meritornih razlogov odklonjene. Do konca junija vložene odpovedi se v 95% nanašajo na neredno plačevanje najemnine. Nekateri najemniki so prav prebrisani in stanujejo po več mesecev, ne da bi gospodarju odračunali dogovorjeno najemnino. V mnogih primerih pa gospodarji navajajo za razlog druge okolnosti, tako da je stranka neredna, nečedna, da dela po hiši nemir in prepri in da druge stranke obmetava z najrazličnejšimi psovskami. Neki gospodar je v svoji odpovedi poudaril, da najemniku odpoveduje, ker je pijanec, vsako noč popiva in nato doma dela velik kraval. Napadel je celo gospodarjevo mater in njegovo ženo. Staro gospo je v svoji surovosti celo udaril s pestjo po obrazu. Vzel je ta mož iz žepa revolver in začel groziti, da bo streljal. Umevno in logično je, da se gospodarji branijo takih nasilnih strank, za katere vodijo nekateri posebno informacijsko službo in dobivajo neredni najemniki posebne »črne pike«.

Zanimivo je tudi vprašanje najemnin. V zadnjih letih so najemnine le za nekaj odstotkov nižje, kakor druga leta. Draga pa so še vedno za topla in nehijska stanovanja. Delavske družine se morajo po periferiji stiskati v vlažnih in nezdravih stanovanjih, za katera zahtevajo gospodarji razmeroma pretirano visoke najemnine.

Poučen je dalje v pogledu najemnin računski zaključek mestne občine ljubljanske za proračunsko leto 1935-36. Ta računski zaključek je bil

predložen občinskemu svetu na njega zadnji seji. Mestna občina je v omenjenem letu prejela na najemninah od posameznih, v mestnih hišah stanujočih strank 2.350.553 din, končni zaostanek so pa znašali 228.798 din. Mnogim, v stiski se nahajajočim najemnikom je bilo na najemninah odpisano 22.268 din. Nasprotno pa je morala mestna občina v letu 1935-36 plačati za svoje urade po raznih hišah najemnino v skupnem znesku 2.327.741 dinarjev.

Mnogi hišni gospodarji ne ravna jo in ne postopajo pravilno pri sodnih, stanovanjskih odgovorih. Morajo v prvi vrsti natančno izračunati in določiti odpovedni rok. Predlogi, da mora najemnik stanovanje izprazniti »takoj«, niso poštene in se zavračajo. Pri določitvi roka za izpraznitev pa mora hišni lastnik točno in določeno predlagati rok. Odpoved, ki je bila n. pr. vložena 8. julija in zahteva, da mora najemnik zapustiti stanovanje v 1 mesecu do 8. avgusta, bo kratkomočno zavržena, kajti rok za izpraznitev se mora računati od dneva, ko je bila odpoved dostavljena stranki. Omenjeno odpoved za 8. avgusta je sodnik zavrnil, ker je bil zahtevani rok prekratek.

Prav nenavaden primer se je zgodil na sodišču v zadevi neke stanovanjske odpovedi. Gospodar je na odpovedni formular, ki ga je kupil najbrž v kaki knjižarni odnosno trgovini s papirjem, izpolnil, kakor je predpisano, toda vse stavke in ime najemnika je prav po hieroglifsko nabečkal z navadnim svinčnikom. G. sodnik mu je vlogo zavrnil s kratko in resno utemeljitvijo, ki poudarja:

»Vloge, namenjene za sodno poslovanje in pisane s svinčnikom, niso sposobne za uradno poslovanje.«

Sodnik je hišnemu lastniku odpoved vrnil.

Ciganska tolpa pri Domžalah prijeta

Ljubljana, 18. julija.

Domžalska orožniška postaja je pretekli teden prejela zanesljiva in zaupna obvestila, da tabor pod velikimi šotori v velikem gozdu pri Čemšeniku, občina Dob, cigani različnih rodbin, da imajo mnogo nakradenega blaga, da so oboroženi z vojaškimi maničerami in da se med njimi nahaja tudi neki cigan, ki je ba je umoril nekega cigana pred dvema letoma in ga vrget v Grubarjev kanal.

Zaloteni pri zajtrku

V soboto ob zori, ko je sonce metalo prve jutranje žarke na čemšenški gozd, se je skrivaj in prav na tiho približevala ciganskemu taborišču trilateralna orožniška patrila iz Domžal. Patrilo so sestavljali orožniški poveljniki narednik g. Fran Skok in kaplarja Vid Ambrožič in Jožef Nemec. Ko so se orožniki približali ciganski tolpi, ki je posedala okrog glavnega šotora in zajtrkovala, so dvignili puške in ukazali:

»Roke kvišku!

Cigani so se morali pokoriti, kajti bili so neoboroženi. Samo cigan Zlatko Hudočević je skušal popihati. Ujel ga je kmalu eden orožnikov s pomočjo nekega lovškega čuvaja.

Orožniki so glavne in najbolj sumljive cigane hitro vklenili ter jih vse odvedli na domačo orožniško postajo v Domžale. Iz šotorov pa so pobrali in zaplenili do 50 komadov najrazličnejšega blaga, tako kompletne moške in ženske obleke, kožuhe, perilo, klobuke, čevlje in druge stvari v skupni vrednosti do 10.000 din.

O aretaciji so orožniki telefonično obvestili tudi ljubljansko policijsko upravo. Na prošnjo kriminalnega oddelka so orožniki po kratkem zaslišanju vse cigane odpeljali z zadnjim kamniškim vlakom zvečer v Ljubljano in jih odvedli v policijske zapore.

Aretirani cigani

Od ciganske tolpe so bili raznih tatvin in drugih deliktov sumljivi štirje cigani in dve ciganki, in sicer:

Fran Winkowitsch, rojen 1. 1908 v Lembachu pri Rottenmannu na Gor. Stajerskem, Zlatko Hudočević, star 28 let, rojen v Štepanji vasi. Vprašan, kje in v kateri hiši, je Zlatko odvrnil: »V gozdu pod smrekot«.

Tretji je bil Oton Breščak, star 41 let, rojen v Milanu ali Vilanu, četrti Maksimiljan Rak, rojen 26. septembra 1899 v Laškem, muzikant, dalje Ida Rak, rojena 1911 v Dornavi pri Ptuj in šestna Franciška Breščak, stara 35 let, ba je rojena v Jaršah, mati osmih otrok.

Pri zadnji so orožniki, ki so cigane zalotili v taborišču, našli med krilom nov, nabasan browning. Puške so cigani imeli iz previdnosti skrite

Vinkovič usumljen umora

Glavni motiv, da so domžalski orožniki začeli cigane zasledovati, je bilo dejstvo, ker so zaupno izvedeli, da se med to tolpo nahaja tudi neki hud zločinec, morilec. Vinkovič je bil osumljen, da je prav on pravi morilec cigana »Slavka«. Bilo je takole v začetku septembra 1936. Dne 5. septembra so našli v Grubarjevem prekopu utopljena, ki so ga potegnili na suho. Truplo so odnesli nato v mrtvašnico v Štepanjo vas. Tam je bila izvršena tudi sodna obdukcija, ki je ugotovila, da je cigan Slavko umrl nasilne smrti, da ga je moral zločinec - napadalec najprej z nekim topim predmetom udariti po glavi in ga nato zavleči v prekop.

Kriminalni oddelke je danes začel z uvodnim zasliševanjem vseh aretiranih ciganov. Najprej so vse daktiloskopirali in jih fotografirali. Cigani trdovratno zanikajo, da bi bili oni nakradli zaplenjeno jim blago, ki so ga pošteno kupili in nosili. Vinkovič ogorčeno odklanja vsako izjavo in trdi, da je nedolžen in da ni bil udeležen pri umoru cigana Slavka. Nadaljnje poizvedbe bodo pač odkrile vse ciganske tajnosti.

Tatvina pšeničnega klasja

Moravče, 17. julija.

Edinstveni primer tatvine je doživel prejšnji teden Osoinik, posestnik a poboja Limbarske gore. Požol je lep kos pšenice, ki je letos tukaj prav dobro obrodila. Zito je ostalo čez noč na njivi. Ko je hotel drugo jutro speljati pšenico v kozolet, je opazil, da mu je nekdo ponoči porezal in odnesel vse klasje; ostalo snopje pa je zložil nazaj na kupo. Svoje zlobno delo je moral opraviti s srpom, pri čemer je odeskano klasje padalo v nastavljeni posodi. Pomagala mu je svetla mesečna noč in pa oddaljenost zemljišča od posestnikovega doma. Enako tatvino klasja je ugotovil tudi sosed Košir, le da je njegova škoda manjša. Osoinik je oškodovan tembolj, ker mu je v nedavni noči nekdo

Zločinski napad na celo družino

Zavezali so vrata z žico ter poslopje zažgali

Maribor, 17. julija.

V Ruperčah pri Mariboru je bil izvršen v noči od petka na soboto nečuten zločinski napad na posestnik Heleno Knaplež in na njeno družino. Ob treh jutraj je Knapležovo prebudilo pokanje tramovja in ognjeni sij, ki je svetil skozi okna. Videli so, da jim gori hiša nad glavo in da so plameni zajeli že strop nad njimi. Hoteli so na prosto, pa se niti glavna, niti zadnja vrata na hiši niso dala odpreti. Bila so od zunanje strani zapahnjena tako, da se niso niti hudemu pritisku udala. V zadnjem trenutku, predno se je sesula streha nad nesrečne ujetnike gorče hiše, je prišla pomoč od zunaj. Sosedje so prihiteli ter odprli vrata in jih tako rešili iz smrtne nevarnosti.

Manifestacija slovenske mladine na obsoletjskem taboru

Celje, dne 17. julija.

Nedeljo za nedeljo se zbirajo tisoči slovenskega naroda po vseh delih naše zemlje na močnatih mladinskih taborih. To gibanje je tako silno, da ni mogoče mimo njega. Kdor le količikaj pozna naš narod in z njim čuti, ta ve, da so bili številni tabori jasen in glasen izraz slovenskega naroda, da živi v njem podvojen narodna zavest, da se Slovenci resno zavedamo časa in razmer in da hočemo za vsako ceno živeti svoje popolno in nemoteno narodno življenje. To nam je pokazal tudi veliki obsoletjski tabor v Sv. Petru pod slavnimi Sv. Gorami, pokazal, da je slovensko ljudstvo ob Solti vdano svoji narodni državi, da je tudi tod mladina navdušena za našo mladinsko organizacijo, da se je oklepa vedno več mladih src. Pripravljeni odbor je že mesec dni neumorno delal, zato pa je tudi obsoletjski tabor tako sijajno uspel. Krasno preurejen Katoliški dom in telovadišče so nam v dokaz. 14 dni je bilo telovadišče polno mladih poiztovalnih delavcev, ki so urejevali telovadišče, da je St. Peter lahko ponosen nanj. Nad 1000 vseh zemlje so pripeljali kmetje na telovadišče, darovali so les, mnogi pa so pomagali z delom. Telovadišče je ograjeno z novim visokim plotom, na njem pa se ponosno dviga impozantna stavba Katoliškega doma. Tabor pa je bil še posebno pri sruš Sempeterčanom, ki so kupili nov društveni prapor, katerega je blagoslovil danes sam prežvišeni mariborski vladika škof dr. Tomažič, kumoval pa mu je g. ban dr. Marko Natlačen.

Sv. Peter je bil zadnje dni v pravi praznični luči. Fantje so postavljali slavoloke, dekleta pa so pletle vence in okrasile Katoliški dom in telovadišče. Sinoči so na obsoletjskih gričih zagoreli kresovi in oznanili obsoletjski dolini, da bo jutrišnja nedelja velik mladinski praznik. Danes ob pol 9 se je razvil od križišča cest pri Štadlerju sprevod, kakršnega ne pomnijo najstarejši Sempeterčani. Na delu sprevoda je jahalo na konjih 32 konjenikov, nad 150 kolesarjev, 2 godbi, 120 članov in 134 članic v krojih, okrog 50 narodnih noš, članstvo, za njimi nad 2000 ljudi, 24 okrašenih vozov in

Ljubljana hiti Beli krajini na pomoč

Belo Krajino skoraj vsako leto pritisne tako huda suša, da mora ubogo prebivalstvo po več ur daleč po vodo. Vsi študenti usahnejo in vsi vodnjaki se posuše. Od daleč pripeljejo vodo iz Kolpe za napajanje in tudi za kuho, čeprav ta voda ni zdrava in je večkrat vzrok hudim epidemijam. Skratka, suša ima za Belo Krajino skoraj vsako leto katastrofalne posledice, in tudi Ljubljana mora obupanemu revnemu ljudstvu pomagati, kolikor je mogoče.

Zato je mestna občina ljubljanska poslala v Melbiko dva svoja škroplilna avtomobila, ki bosta razvažala vodo po najbolj potrebnih vaseh. Oba avtomobila skupaj držita 8.000 litrov, zato bo z ljubljanskim pomočjo rešeno belokrajinsko ljudstvo vsaj najhujšega, ker jih bosta avtomobila preskrbela vsaj z zdravno pitno vodo in z vodo za kuho. Bela Krajina bo obvarovana žeje in nevarnosti epidemije, ki bi ee prav lahko zanesla tudi v Ljubljano. To naj upoštevajo tudi tisti večni nezadovolježi, ki vsak dan zabavljajo, češ da mestna občina premalo škropi ceste. Razsodni Ljubljanci vedo, da Ljubljana prostovoljno škropi celo državne ceste, da prebivalstvo vsaj kolikor mogoče obvaruje prahu in taki pametni in dobrosrčni Ljubljanci bodo tudi sedaj zadovoljni, da Ljubljana hiti na pomoč Beli Krajini.

odpeljal skoro polovico sena, ki je bilo na travniku zloženo v kupo. O takih tatvinah dozdaj pri nas še ni slišati, zato se ljudje upravičeno zgražajo nad takim drznim početjem.

nosti. Poleg hiše je gorel tudi hlev. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Maribora, zaradi pomanjkanja vode pa niso mogli s svojimi modernimi motor-kami opraviti ničesar. Ogenj je uničil vse do tal ter je škoda zelo velika. Požar je podtaknila zločinska roka. Očividno je bilo maščevanje vzrok zločina. Požigalec je najprej z debelo žico zavezal kljuko na vratih hiše, potem pa je zažgal hlev in stanovanjsko poslopje. Prepričan je bil, da se bodo Knapleževi v zadnjem trenutku prebudili iz globokega sna ter se ne bodo mogli več rešiti iz plamenov, ker so vrata zavezana, okna pa so bila na hiši zavarovana z železnimi okvirji. Požig je vzbudil v vsem kraju umevno razburjenje, oblastva pa so uvedla strogo preiskavo.

19 tovornih in osebnih avtomobilov. Spreveda so se udeležili tudi zagrebški Slovenci, ki so prišli na obsoletjski tabor. Množica je viharno vzklkala našemu mlademu kralju Petru II., kraljevskemu domu in voditelju dr. A. Korošcu. Po sprejemu odličnih gostov je prežvišeni škof dr. Tomažič blagoslovil novi prapor Fantovskega oddelka in Dekliškega krožka v Sv. Petru.

Nato je prežvišeni škof g. dr. Tomažič opravil z asistenco slovesno sv. mašo, med katero je množica prepevala ljudske pesmi, po sv. evangeliju pa je imel g. škof na zborovalce krasen cerkveni nagovor, v katerem je posebno poudarjal zvestobo Bogu, narodu in domovini.

Po sv. maši je bilo zborovanje. Predsednik g. Zorenč Alojzij je prečital brzojavne pozdrave, ki so bili poslani s tabora Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu Pavlu, narodnemu voditelju dr. A. Korošcu, ministru dr. M. Kreku. Zborovalci so viharno vzklkali in val navdušenja ni polegel, dokler ni izzvenela kreпка beseda g. dr. Humerja iz Konjic.

Kot drugi govornik je nastopil g. prof. Bitenc iz Celja ter orisal del mladinske organizacije.

Popoldne ob 4 je bil javen telovadni nastop fantovskih odsekov dekliških krožkov. Nastopu je prisostvoval tudi g. škof in nad 2000 ljudi. Posebno se je odlikovala celjska telovadna vrsta. Pri prostih vajah je nastopilo 120 članov in prav toliko članic. Po nastopu je izpregovoril priljubljeni šempeterški župnik g. Rancigaj.

Obsoletjska mladina se je zbrala, danes je prvič skupno nastopila, s tabora pa je ponesla v svoje domove duha vere in ljubezni v Boga, narod, domovino.

Dveminutni sprevod na Rakeku

Rakek, 18. julija. Včeraj je bilo tu razvite nove sokolske zastave, ki je naš kraj do zdaj še ni imel, čeprav je po zaslugi raznih veljakov veljal za trdnjavo naprednega nacionalizma. S tem dogodkom je bil združen izlet vsega notranjskega in ostalega dravskega sokolstva, katero so v ogroženo trdnjavo na Rakeku klicali obupni pozivi v »Jutrus in »Narodus. Zato so bili domačni radovedni, kaj bo, a ni bilo veliko. Slavnostni govor je imel bivši rakovski župan Tavčar, ki je pridrteivši s svojim nerodnim govorom dal izraziti politični značaj. S tem je dokazal, da služijo sokolske svečanosti zgolj manifestacijam liberalne opozicije, ki v drugi obliki pri nas ne more in si ne upa nastopati. Označil je vse, ki ne mislijo tako, kakor on, za »peščico, ki neprestano rovari in obrekuje«. Očitno je mislil pri tem na neljub dogodek pred leti, ko ga je ta »peščica« tako odločno potisnila z županskega stolca.

Po govoru se je razvil sprevod, ali kakor pravijo tukajšnji naprednjaki »povorka«. V »povorki« je šlo 5 kolesarjev, 8 zastav, 41 moških v kroju, 6 žensk v kroju, za tem otroci v kroju in v civilu, vsega skupaj 334 ljudi, po večini izletnikov od blizu in daleč. Če si stal na enem mestu, je sprevod šel mimo dve minuti. Občinstva je bilo ca 70, ki je delalo navdušenje z znano »lelečec« manifestacijsko taktiko, s kakršno si pomagajo zadnje čase.

Glavni del prireditve je bila veselica, na kateri so razni »vitez« surovo nastopali proti ljudem, katere so spoznali za nesokole, čeprav so imeli pravilne in plačane vstopnice. Nekemu takemu človeku je sokolski član Gregorčič Pepe v kroju pomolil pest pod nos in zatulil vanj: »Zgini, če ne te bom ubil!« Podobnih primerov je bilo več. Vsi jasno pričajo o tem, v kakšnem smislu je treba razumeti geslo »Le naprej brez miru«.

Gruberjev prekop znova urejen

Zadnje dneve je bilo od gotovih strani mnogo pritožb, da je postala Ljubljanka zelo nizka in da se bregovi rušijo, kajti terenska sekcija za regulacijo Ljubljance je odredila najprej, da so bile glavne zapornice v Gruberjevem prekopu popolnoma dvignjene. Nato so na Špici napravili majhen provizorčen jez, da voda ni tekla v prekop. Terenska sekcija je namreč porabila lepo vreme za to, da je naposled preuredila tla Gruberjevega prekopa in napravila primerna zavarovalna dela. Že lansko leto so začeli dovajati material, da prekop primerno uredi in ga zavarujejo. Izkazalo se je namreč, da je deroča voda napravila na gotovih mestih ob betonskem zidovju do 4 m globoke tolmune in je bila celo nevarnost, da voda izpodje železniški most, kar bi bila velika katastrofa.

Terenska sekcija je lani porabila priliko in je napravila dve veliki podjetji, da sta začeli dovajati material za prekop. Podirali so staro Mayerjevo hišo v Wollovi ulici in pa hotel Slon. S tem materialom so že lani začeli zasipavati tolmune. Letos pa so napravili od Karlovskega mosta tja do glavnih zapornic deset pragov, ki bodo branili, da bi voda še nadalje razjedala vodna tla. Gruberjev kanal je pred vojno po regulacijskih načrtih preuredila tverka Czekowiczka.

Letos je Ljubljanka dosegla po dolgih desetletjih najnižje stanje. Pred dnevi je bila na Špici globoka nekaj nad 3 m, od mestnega kopališča dalje, kjer je voda drugače globoka normalno do 9 m, pa je bila globoka le 6 m.

Danes so že zaprli glavne zapornice v Gruberjevem prekopu in bodo podrli še danes začasni jez na Špici.

Pravi harakiri je izvršil pred dnevi 70 letni stavec Gaja Bankovič iz Gokčanec pri Kraljevu. Izrabil je trenutek, ko ni bilo nikogar doma, in si je z dolgim kuhinjskim nožem prepral želodec in trebuh. Domači so ga našli še pri življenju, ko jim je mukoma pripovedoval, da ni bil nad njim izvršen noben zločin, temveč si je sam končal življenje. Mož je živel z razparanim trebuhom še celih 24 ur.

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Delavci, katerim se zdi, da v teh zalozah ne dobe dosti živeža, lahko kupujejo svoje potrebščine na prostem trgu, seveda če imajo kaj denarja.

Ti svobodni trgi so dveh vrst: prvi so v neposredni državni režiji in pod državnim vodstvom. Zaradi tega pravijo tem trgov »Državna skladišča«. Drugim pravijo »bazarji«. Tam prodajajo kmetije in spekulantje. Zaradi visokih cen blagu se je državnih skladišč prišlo ime »muzeji«. Ti imajo prelepe izložbe, ki so seveda za možnost navadnega delavca nedostopne. Ta skladišča lahko obiskujejo samo tehniki, ravnatelji in propagandisti.

Ogromna večina delavstva kupuje svoje potrebščine na bazarjih. Tu lahko en predmet zamenjate za drugega. Osnove za vsot to trgovino, tako rekoč denar za kupovanje in prodajanje tvori kruh. S kruhom lahko tu kupite kar hočete.

Kmetije prinašajo na te trge mleka, zelenjave, sem pa tja kako kokoš ali raco. Vsi ljudje na bazarju prodajajo ali izmenjavajo vse vrste živil in blaga prav do umazanih, gnusnih cunj, do oblek, obrabljenih tako, da se jim vidi niti. Trgovci morajo plačati državi dnevno po dva rublja in pa še letno takso.

Razen tega so pa tako zvana »posebna skladišča«. Pa so namenjena višjim razredom: inženirjem, tehnikom, uradnikom in nameščencem od GPU, propagandistom, birokratom, častnikom in drugim skupinam, ki imajo povsod prednost.

Veliki glavari iz Kremļa pa imajo posebne, svoje trgovine za obzidjem, v zavetju pred razvednimi pogledi delovnega ljudstva. Tja ni mogoče priti ali karkoli kupiti brez posebne »talona«, brez posebne izkaznice ali uradne legitimacije za prehrano. Ni potreba posebe poudarjati, da delavci sem nimajo dostopa.

Nekoga dne sem se sprehajal po Tverski, današnji Gorkgeja ulici. Mimo mene sta šli mati in dekletce.

Slišal sem, kako je dekletce vprašalo, ko sta stali pred nekim od teh »zaprtih« skladišč:

»Mama, poglej lepa jabolka! Kupi mi eno, daj, kupi!«

Mati ji je odgovorjela:

»Dragica, ta jabolka niso za nas.«

Tuji delavci kupujejo ponavadi v Torgsinu, seveda če imajo kaj tujega denarja. Tudi Rusi, ki dobivajo denar iz tujine, lahko kupujejo tu. Torgsin prodaja samo za tui denar, razen tega pa sprejema za blago tudi zlatnino in nakit.

42

Neka moja znanka je dobila v Torgsinu 35 kopejk za težko srebrno žlico, druga rubelj in 25 kopejk za lepo zlato zapono iz 18 karatnega zlata.

Ta dva primera kažeta dovolj jasno, koliko plačuje Torgsin za zlatnino.

Torgsin ima najlepše blago, tako, kakršnega ne vidite v nobeni drugi trgovini, zlasti ne v delavskih zadru-gah. Na primer: Tu in nikjer drugje prodajajo draga zdravila, ki so neobhodno potrebna. Navadni ruski delavec mora zbrati vse svoje imetje, morda celo imetje, ki ga je od staršev podedovala vsa njegova rodbina, da lahko kupi zdravlila zase ali za koga iz svoje rodbine. Če nima dovolj zlatnine in dragocenosti, se mora za zdravilo pač obrisati. O tem, da bi vzel predujem na svojo skopo plačo, ne more biti govora.

Naslednja razpredelnica bo dala malo slike o cenah različnim živilom po raznih moskovskih trgovinah in skladiščih:

Blago, cena za 1 kg

v del. zadr.	v drž. trg.
1.—	1.—
3.40	3.40
ga ni	8.—
2.50	2.50
3.40	3.40
je ni	10.—
5.—	5.—
6.—	6.—
10.—	10.—
5.—	5.—
0.55	ga ni
3.28	12.—

Ržen kruh s 95% soržice pšenični kruh s 85% sorž. pšenični kruh s 70% sorž. ržena moka s 95% soržice pšenič. moka s 85% sorž. pšenič. moka s 70% sorž. kaša zadnje kakovosti moka zadnje kakovosti riž najslabše vrste karamoni iz 72% moke krompir najslabši govedina najslabša

govodina prve vrste	5.—	16.—
svinjina najslabša	5.10	16.—
svinjina prve vrste	16.—	25.—
klobase najslabše	12.—	25.—
klobase prve vrste	20.—	35.—
suha salama najslabša	18.—	35.—
suha salama najboljša	35.—	50.—
riba najslabša	2.50	12.—
riba boljša	10.—	25.—
prekajena riba najslabša	7.—	15.—
prekajena riba boljša	35.—	50.—
riba v skatlah najslabša	4.—	12.—
skatla po	12.—	25.—
rib v skatlah boljša	5.—	12.—
sadje v skatlah, najslabše	4.—	12.—
sadje v skatlah boljše	10.—	25.—
vrste, skatla	ga ni	2.50
mleko (pol litra)	7.75	40.—
ajca 10 kosov	jih ni	12.—
čaj 50 gramov	ga ni	6.—
sladkorna sipa	2.—	15.—
pralno milo, kos	2.—	6.—
toaletno milo, kos	3.70	3.70
sladkor za čaj najsl. kg	12.—	12.—
sladkor za čaj boljši	40.—	40.—
plateni čevlji, par	35.—	75.—
usnjeni čevlji, navadni	55.—	150.—
usnjeni čevlji, boljši	75.—	350.—
domača obleka	40.—	60.—
gumijasti čevlji	25.—	25.—

Če pomislimo, da znaša povprečna plača kvalificiranih delavcev v sovjetski Rusiji od 100 do 150 rubljev, dobe gornje cene šele svoj pravi, grozotni smisel.

* Podatki o cenah so vzeti iz lista »Moscow Daily News« z dne 9. decembra 1934. Cene so začele veljati 1. januarja 1935, ko so odpravili izkaznice za kruh.

Od tu in tam

Rojstni dan dr. Vladka Mačka so včeraj proslavili v Zagrebu in na Hrvaškem. Tokrat proslavo niso organizirali tako slovesno kakor lani. Zjutraj so v Mačkovo politično pisarno prihajali številni poslanci in prijatelji, ki so počakali na prihod predsednika iz Kupina. Dr. Mačka je prvi pozdravil podpredsednik stranke inž. Košutič, za njim pa številni poslanci. Za temi je Maček sprejel zagrebske časnikarje in se z njimi kakih deset minut pogovarjal. Slednjic se je mimo Mačkovega stanovanja začel pomikati sprevoz, ki je bil ob dvanajstih končan. Popoldne je bila večja prireditev na igrišču športnega kluba »Concordija«, toda dr. Maček se je ni udeležil zaradi lahkega prehlada.

Smrtna avtomobilska nesreča se je pripetila včeraj popoldne v Vrapču pri Zagrebu. Zagrebski inženir Hahn je na poti iz Brežic vodil avtomobil, v katerem se je peljala družina urarja Kaiserja. Nekoliko ven iz vasi pa je nenadoma počila pnevmatika, kar je vozilo vrгло ob stran, da je udarilo v obcestni kamen. Istotčasno pa so se na nasprotni strani odprla vrata in skozi nje je odletela na cesto dveletna hčerka urarja. Padec je bil tako nesrečen, da si je otrok razbil glavo in obležal mrtve.

Promet z motornimi vlaki so včeraj odprli na progi Belgrad-Sarajevo. Včeraj zjutraj sta odpeljala dva vlaka. V prvem so se vozili zastopniki prometnega ministrstva in glavnega ravnateljstva državnih železnic z zastopniki naših in tujih turističnih organizacij, v drugem pa domači in tuji časnikarji. Vlaka sta progo prevzela v devet urah in pol. Potovanje v novih vlakih je silno udobno in hitro, posebno če upoštevamo pomamkljivosti ozkotirne proge in veliko število predorov, koder se je pri običajnih vlakih zbiral gosti dim stroja in delal potovanje mučno. Iz Sarajeva sta oba motorna vlaka krenila ponoči proti Dubrovniku. Motorje je dobavila madžarska tovarna Ganz, vozove pa je izdelala tovarna vagonov v Slavenskem Brodu.

Stavka zavarovalnih uradnikov se počasi bliža koncu. Prvi so odšli na delo uradniki »Dunava«, kajti zavarovalnica je podpisala kolektivno pogodbo, v kateri med drugim stoji tudi določba, da zavod ne sme preganjati ali odpustiti do 1. 1942 nobenega uradnika, ki se je udeležil stavke. Dobro pa napredujejo tudi pogajanja pri zavodih »Savis«, »Assicurazioni Generali«, ki sta v italijanskih rokah, in pri »Internationale«, ki obratuje s francoskim kapitalom.

Zapeljivca svoje žene je ubil trgovec Peter Mikšič iz Švarče pri Karlovcu. Žena Katica se je prerada družila s šoferjem Žilbovičem, čeprav je moža to silno bolelo. V soboto se je žena odpravila z doma, češ da gre v Marijo Bistrico na božjo pot. Komaj je z vlakom odpotovala, se je pri trgovcu zgledil prijatelj, ki je povedal, da je Katica odpotovala v družbi šoferja. Brez premišljanja se je Mikšič odločil oditi v Zagreb, koder je mislil najti svojo nezvesto ženo. In res je hotel usodni primer, da je Mikšič zalotil v Palmotičevi ulici v Zagrebu svojo ženo v družbi šoferja. Vnel se je preprič, med katerim je šofer s pestjo udaril trgovca v obraz. Mikšič je za korak odskočil nazaj, potegnil dolg nož in ga z vso silo zaril šoferju v glavo. 8 centimetrov globoka rana je bila vselej smrtna. Ko je hotela Katica braniti šoferja, je mož ranil še njo. Morilec se je brez odpora potem predal policaji, ki so ga očividci zločina poklicali.

Krivo se je končala »otmica« dekleta v vasi Kusadki pri Mladencu. Ljubomir Savič, mlad kmet iz Kusadke, se je zaljubil v mlado bogato dekle Živko Milčičevo. Ker njenim staršem ta ljubezen ni bila po godu, sta se fant in dekle sestajala na tihem. Končno sta sklenila, da bo dekle enostavno pobegnilo od doma in odšlo k Saviču. Porabila sta za to priložnost nedeljo, ko je bilo v vasi prošenje. Ljubomir je imel pripravljen voz in odvedel dekle v ugodnem trenutku. Ko je dekletov brat »otmico« opazil, je stekel z nožem v roki proti ugrabitelju. Ljubomir pa je potočnil samokres in ustrelil proti napadalcu. Težko ranjen je padel na tla, a Ljubomir je poglodal konje in odšel na svoj dom. Pri zaslišanju je živanka dejala, da se kljub tej dogodivščini ne bo vrnila k svojim staršem, temveč bo ostala pri svojem fantu.

Vojvoda in vojvodinja Kentska ter vojvoda in vojvodinja Windsorska bodo v kratkem obiskali Dalmacijo. Vsi štirje bodo prispeli v Cavtat in se nastanili v luksuzni villi ravnateljstva Jugoslovanskega Lloyd Banca. Kentska bosta ostala v kraju dvajset dni, Windsorska pa le kratak čas. V vili g. Banca so prostore za ta visoki obisk nalašč preuredili, zraven pa uredili sobe tudi za 15 Angležev in Angležkinj in najbolj uglednih londonskih krogov. Ti gostje so že prišli v Cavtat, kar smatrajo ljudje za predznak bližnjega obiska štirih visokih gostov.

Vlomilec, ki nista samo strokovnjaka za vlome, temveč tudi podkovana v paragrafi, je sodilo subotičko sodišče. Pred sodnike sta stopila Anton Turk iz Ljubljane in krojač Julij Hitrih iz Zagreba. Obadva sta imela že večkrat opravka s sodiščem zaradi prevelike ljubezni do tuje lastnine. V Subotici pa sta izvršila nekaj vlovov. Turk se je zagovarjal nenavadno spretno. Med govorjenjem se je skliceval na paragrafe, kakor bi bil kak izvežban pravnik. Ko so ga vprašali, pod kateri paragraf spada ta in ta njegov greh, je Turk takoj vedel točno odgovoriti. Kljub temu so mu sodniki prisodili pet let robije.

Poseben rekord v drobnih pisavi je dosegel 22 letni uradnik Nikola Barbarič iz Dubrovnika. Že lani se je lotil prvega takega dela. V knjizico, ki je bila velika komaj dva centimetra, je napisal »Jeco Stefan Radič« s tako drobnimi črkami, da jih s prostim očesom ni mogoče brati. Letos pa je postavil še drug rekord. Prepisal je ustavo naše države v največjo knjizico, ki je velika kot človeški nohet. Fant ima za seboj že več takih stvari. Pred nekaj leti je na tekmovalju v drobnih pisavi napisal na kvadratni centimeter 3000 besed. Potem je na koruzno zrno napisal trikrat očenaš, a na navadno dopisnico sedemstokrat. To bi pomenilo, da je spravil na dopisnico okrog 410.000 besed, kar bi dalo lahko tudi knjigo s tristo stranmi.

Tudi med zdravniki je konkurenca ostra. V kopalšču Mataruške banje pri Kraljevu je bil lani postavljen za upravnika mladi zdravnik dr. Božič. Kot upravnik je imel seveda tudi največ pacientov. To pa nikakor ni slo v račun drugim kopalščim zdravnikom, zlasti pa ne dr. Blagojeviču, ki se je moral dolgočasiti v svoji ordinaciji, ker pacientov ni bilo. Nasprotja so slednjič privedla do očitnega prekanja in javnih groženj v kopalščem parku ob prisotnosti številnih kopalščih gostov. Dr. Blagojevič je šel v jezi tako daleč, da je nazadnje pozival goste, naj upravnika napadejo in linčajo. Seveda ni našel med gosti nobenega, ki bi šel v žerjavico po kostanj. Koliko imajo od takih sporov dobička letovišče in zdravniki, je pa drugo vprašanje.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Priprave za II. Balkanski kongres za zaščito otrok v Belgradu

Slovinci bomo imeli prvič priliko pokazati svojo visoko organizacijo za zaščito otrok

Ljubljana, 18. julija.

Po prvem kongresu za zaščito otrok, ki je bil leta 1936. v Atenah ob udeležbi več slovenskih strokovnjakov za mladinska zaščitna vprašanja, bo letos II. balkanski kongres, in sicer na pobudo ženevske Mednarodne unije za zaščito otrok od 1. do 7. oktobra v Belgradu. Naj opozarjamo že zdaj, ker vse povsod vidimo, kako naša mladina podlega slabim vplivom današnje zmaterializirane družbe in kako pogostokrat se dogaja, da zaradi slabih socialnih razmer, zaradi slabe vzgoje in zaradi svoje zanemarjenosti pada današnja mladina globoko v zločin. Potepuški nagoni niso pri današnji mladini že skoraj nič naveden pojav, prav tako pa pogosto čitamo tudi o tatvinih otrok, ki še niso odrasli šole, pa že hudo zahajajo na kriva pota.

Nad kongresom, ki bo združen z razstavo, je blagovodil prevzeti pokroviteljstvo Nj. Vel. kralj Peter II., a častno predsedstvo Nj. Vel. kraljica Marija. Na kongresu bodo poleg Jugoslavije, Romunije, Turčije, Grčije in Albanije sodelovali tudi strokovni predstavniki Francije, Nemčije, Anglije, Češkoslovaške, Italije in USA, kakor tudi Zveza narodov in Mednarodna unija za zaščito otrok v Ženevi.

Organizacija kongresa in razstave

Razstava bo prirejena v paviljonih belgrajskega mednarodnega velesejma. Na razstavi bodo sodelovale vse zgoraj označene države. Organizacijski načrt razstave določa dve skupini razstavljajočih: Posamezne razstave izven balkanskih držav in posamezne razstave balkanskih držav.

Za jugoslovansko razstavo bo slovensko mladinsko zaščitno gradivo pripravila sekcija Unije, ki je dobila ob pripravljalnega odbora Unije, da izbere in uredi gradivo in razstavo s svojega področja. Tako se bo nam Slovencem na tej razstavi prvič nudila prilika, da pokažemo svojo visoko organizacijo mladinskega zaščitnega dela doma in naše potrebe.

Sam kongres bo zasedal v dveh odsekih, katerih naloga bo: zaščita vaških otrok in formacija socialnega zdravstvenega osebja na vasi. Namen prvega odseka je podrobno in vsestransko preučiti položaj otroka na vasi ter poiskati možnosti za vsestransko moralno, socialno in zdravstveno in higiensko zaščito teh otrok, seveda v skladu s posebnimi gospodarskimi prilikami sodelujočih držav.

Prva skrb bo posvečena družini - celici družbe

Skrb prvega odseka bo predvsem preučiti stanje družine na vasi kot družbene in gospodarske celice, raziskati družinske razmere in stanovanja. Ker so člani družine: otrok, mati, oče, se bo delo tega odseka bavilo prvič z otrokom in ugotovilo specifične vzroke mrtvojenosti in umrljivosti otrok na vasi, pri tem pa dognalo činitelje, ki vplivajo v dobrem ali slabem smislu na telesni razvoj vaških otrok. Zato bo zlasti zanimivo ugotavljati posebni položaj malega kmeta s socialnega stališča in pri tem še činitelje, ki vplivajo na duševni in moralni razvoj vaškega otroka: vzgoja doma in v šoli, vloga cerkve itd.

Zelo značilno za današnji čas je, da prihaja vsepovsod do veljave kmetijski stan kot steber države. Kmet je tisti član družbe, ki prinaša na oltar družbenega obstoja največ nesebičnih in trajnih žrtev. Zlasti pa čedalje bolj uvidevajo današnji družbeni strokovnjaki pomen in vlogo matere-kmetice, ki ne samo, da daje domovini krepke sinove v njeno obrambo, temveč daje svojim sinovom tudi najboljšo in najbolj trdno življenjsko vzgojo. Kongres bo zato posvečen prav kmetici.

Nedeljski športni pregled

V Ljubljani smo imeli dopoldne nogometni turnir, ki ga je priredila Grafika s sodelovanjem Reke, Jadrana in Svobode. Turnirski zmagovalci je bila Grafika, ki je premagala Svobodo 7:1, Reko pa z 2:1. Reka pa je premagala Jadran z 2:0.

Popoldne so Hermežani povabili na revanšno tekmo svoje kolege iz Postojne. Gostje so prišli v Ljubljano močno ojačeni z igralci iz Trsta in Reke. Neodločen rezultat povsem odgovarja igri, ki so jo pokazala moštva.

Kvalifikacijske tekme za vstop v ligo so prinesle za leto 1938-39 tri nove konkurente, dočim Concordia (Zagreb) izpade. V Varaždinu je tamkajšnja Slavija premagala Concordijo še enkrat z 3:2. Tekmo je gledalo 2500 gledalcev. Sodi je sijajno Madžar Boronkay. V Osijeku je sicer domača Slavija premagala zemunsko Sparto z 4:3, vendar ta zmaga še daleč ni mogla izravnati poraza Slaviji prejšnje nedelje s 6:0. Tretja kvalifikacijska tekma je bila v Skoplju. Zmagal je domači klub Gradjanski nad Radničkim iz Kragujevca z 6:1. Za tekme za državno nogometno prvenstvo so se torej poleg devetih lankih klubov kvalificirali še Slavija iz Varaždina, Sparta iz Zemuna in Gradjanski iz Skoplja. — Državno prvenstvo se začne že 7. avgusta. Podoba je, da bodo vsi trije novi klubi zelo nevarni nasprotniki, zlasti na domačem igrišču.

V tekmovalju za srednjeevropski pokal je Juventus (Torino) premagal Kladno na domačem igrišču z 2:1. V Milanu je Ambrosiana sicer premagala praško Slavijo z 5:1, vendar ta zmaga ne more paralizirati poraza v Pragi. V nadaljnjem tekmovalju igra Juventus (Torino) in Slavija (Praga).

Naša teniška reprezentanca je odpotovala v Bruxelles, kjer se 21. in 23. julija nadaljujejo tekme za Davisov pokal. V Bruxellesu so odpotovali: Kukuljevič in Mitjič v spremstvu zveznega kapetana dr. Müllerja. Franjo Punčec je odpotoval sam. V Bruxellesu je dopotoval tudi naš četrti igralec Josip Pallada, ki je bil ta čas na turneji po Angliji in Irski. Definitivna postava našega zastopstva proti Belgijcem še ni postavljena. Zveza je v tem pogledu dala proste roke dr. Müllerju, ki bo postavil določil na licu mesta na podlagi forme posameznih igralcev, ki jo bodo pokazali na treningu v Bruxellesu.

V Kranju je motosekcija kranjske Ilirije priredila motociklistične dirke na novi gorski progi na Jezersko. Prireditev, ki se je začela popoldne, je močno ovirala dež. Proga je bila dolga okoli 4300 m in ima nič manj kot 42 ovinkov. Vzpon proge na Jezersko ni tako strm kot na Ljubelj. Najboljši čas dneva je dosegel Šiška

materi, kateri bo skušal pomagati z nasveti glede načina njenega higienskega izobraževanja, glede njenega življenja pred zakonom in v zakonu, pri tem pa bo določil tudi vlogo zdravnika, zaščitnih sester, babic in organizacijo njihove službe na vasi. Pa ne samo to. V zvezi s tem bo nujno potrebno ugotoviti še položaj matere-kmetice kot kmetijske nezavisne in plačane delavke, njeno vlogo v gospodinjstvu, zlasti pa še pomen kmetice kot čuvarice in hraniteljice tujega otroka, ki ji je bil zaupan.

Otroci brez družine

Pravijo, da je naše stoletje — stoletje otroka, zato pa tudi ni nič čudnega, da vendarle po dolgem času tudi pri nas uvidevamo potrebo, da skrbimo za otroke in predvsem za tistega najbednejšega, ki je izgubil mater in očeta. Tu bo v zvezi s tem potreba ugotoviti zakonske dolžnosti obeh in otroka in vzpostaviti zakonske predpise z njihovim resničnim delom. Prav tako pa bo potrebno določiti posebne naloge, ki jih imajo država, pokrajinske in avtonomne uprave, zlasti pa cerkev in zasebno delo za zaščito otrok. Povezati bo pri tem potrebno njihovo delo z delom občine.

Ustanove za zaščito vaških otrok

Prvi odsek bo v zvezi z gornjim ugotovil stanje naših ustanov za zaščito otrok in kakšne bi morale biti. Program je zelo velik in obsega:

1. Socialnomedicinske ustanove, ki bi skrbjele: za razvoj otroške higiene, za ambulantno in stalne posvetovalnice, za vaške porodnišnice in higienske ustanove s propagando prave mladinske vzgoje in z borbo proti nalezljivim in socialnim boleznim kot so jetika, malarija, trahom, venerične bolezni in alkoholizem. Zdravile bi bolne otroke, skrbel za vaške bolnišnice in oskrbovale in usposabljal nenormalne otroke.

2. Socialno-pedagoške ustanove bi dajale zaščito otrokom v predšolski dobi, podučevale bi matere, skrbjele za otroške vrte in zavetišča, nudile bi socialno in higiensko zaščito učenecem s socialno medicinsko službo, kuhinjami, igrišči, počitniškimi kolonijami in mladinskimi organizacijami.

3. Socialno-pravne ustanove bi nudile varstvo na vasi, v občinah in združenih občinah nezakonski deci, skrbjele za njihovo priznanje in pozakonjenje ter morale vedeti za položaj otrok pred in po zakonu.

4. Glede socialne pomoči bi bila dolžnost ustanov zaščita siromašnega otroka in njegove družine, zaščita sirot in moralno pokvarjenih otrok, skrb za internate in za oddajanje otrok v družine.

Pomen kongresa za nas

Z ozirom na vse to, bodo na kongresu nastopili s svojimi poročili tudi Slovenci: dr. B. Dragas, primarij zdravstveno zaščito mater in dece, dr. A. Zolotar, primarij ženske bolnišnice, dr. Bojan Pirc iz Higienskega zavoda v Belgradu, Anton Skala, svetnik v ministrstvu prosvete in dr. M. Ambrožič, univ. prof. v Belgradu.

Za Slovence bo prišla pri mladinski zaščiti v poštev predvsem ustanovitve slovenskih mladinskih domov, mladinskih zaščitnih institucij, kolonij, kuhinj, zavetišč, igrišč, otroških vrteev in mladinskih knjižnic z izbrano mladinsko literaturo ter posvetovalnice za matere s posebnim oddelkom za babilstvo, ki bo prav letos beležilo 150-letnico svojega razvoja pri nas.

Pomembna razstava, ki bo ugotavljala visoko organizacijo naše mladinske zaščite in naše potrebe v Belgradu, bo po kongresu spila tudi v Ljubljano.

Janko na svojem BMW motorju. »Leteči Kraljevec« Ludvik Starič je imel s svojim motorjem zopet sitnosti. V celoti je startalo 40 motociklistov in so bili doseženi naslednji rezultati:

Ljudski motorji do 125 cm: Anžur Alojz (DKW, Hermes) 6.15 ena pet.

Turni motorji do 350 cm: 1. Grašič Janko (DKW, Ilirija) 5.24 in tri pet.

Sportni motorji do 250 cm: 1. Polak Žan (Puch, Ilirija) 5.04 ena pet.

Sportni motorji do 350 cm: 1. Puhar Franc (AJS, Hermes) 5.05 štiri pet.

Sportni motorji do 500 cm: 1. Šiška Janko (BMW, Ilirija) 4.25 2 pet.

Turni motorji do 1000 cm: 1. Inž. Luckmann Mario (Puch, Ilirija) 4.58 dve pet.

Prvenstva ljubljanske kolesarske podzveze, ki je bila včeraj v Slovenjem Gradcu, se Mariborčani niso udeležili, ker so tamkajšnji funkcionarji udeležbo svojim dirkačem prepovedali.

Tehnični rezultati:
V glavni skupini (na progi Ljubljana-Petrovec-Slovenji Gradec, 116 km): 1. Krušič (Hermes) 3.55.50, 2. Zerjal (Edinstvo) 3.55.50 dve pet, 3. Abulnar (Hermes) 3.55.50 štiri pet.

V juniorski skupini (na progi Celje-Slovenji Gradec, 51 km): 1. Bizilj (Ljubljanka) 1.44.45, 2. Lukman (Sava) 1.44.45 ena pet, 3. Grabnar (Ljubljanka) 1.44.46.

Zanimivo pismo vlomilca Črepinka

Brani svojo čast, da ni morilec, temveč samo tat in vlomilec

Maribor, 17. julija.

Tudi vlomilci in tatovi imajo svojo čast in se ne dajejo kar tako zmerjati z morilecem. Primer za to trditve je znani vlomilec Franc Črepinko, katerega so sprva osumili, da je on skupaj s svojim tovarišem Babičem izvršil znane zločine, ki pa sta jih izvršila Pintarič in Koder. Črepinka je očividno zelo potrdilo, da so ga časopisi proglašali za morileca. Vest mu ni dala miru, pa se je moral opravičiti pred javnostjo. Napravil je to na nenavaden način. Pisal je namreč pismo državnemu pravniku dr. Hojniku v Mariboru. Dr. Hojnika Črepinko dobro pozna, ker je on zastopal obtožbo pri razpravi, na kateri je bil Črepinko obsojen. V pismu se Črepinko bridko pritožuje, ker so ga časopisi proglašili za morileca. Pravi, da je zaradi tega zelo žalosten. On da samo krađe in vlamlja, ker mora pač od nečesa živeti, nikoli pa si še ni umazal rok z nedolžno krvjo in ne bo tega tudi nikdar storil. Zato ga tem bolj boli, ko vidi, kakšno slabo mnenje imajo ljudje o njem. Tudi se v pismu hvali, da ima tako varno skrivališče, da ga ne bodo oro-

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost 0-10	Veter (smernost, jakost)	Padavine	
		naj-v. vočja	naj-n. m. niska				m/m	vrsta
Ljubljana	763.6	28.5	17.0	80	10	0	0.6	dež
Maribor	761.1	23.5	16.0	80	6	W ₁	10.0	dež
Zagreb	762.8	30.0	20.0	70	4	SE ₂	—	—
Belgrad	762.7	32.0	20.0	70	10	0	—	—
Sarajevo	763.6	29.0	13.0	70	0	0	—	—
Vis	762.1	26.0	22.0	70	6	NW ₅	—	—
Split	762.1	33.0	21.0	60	5	0	—	—
Kumbor	761.3	30.0	20.0	70	0	SE ₂	—	—
Rab	763.3	29.0	17.0	70	5	NNE ₂	—	—
Dubrovnik	761.1	23.0	20.0	70	0	S ₁	—	—

Vremenska napoved: Precej oblačno in nestalno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: V soboto je bilo iz noči do 9.30 popolnoma jasno. Ob 9.30 so se pojavile na jugovzhodu manjše plasti oblakov, vendar pa je ostalo pretežno jasno do 11.50. Od 12. dalje je bilo spremenljivo oblačno in soparno. Med 15.40 in 17.50 je parkrat zagrnelo. Najvišja toplota zraka je dosegla 30° C.

Včeraj je bilo do 10. večinoma oblačno, do 14.30 pa se je oblačnost spreminjala. Ob 14.35 se je popolnoma pooblačilo s težkimi oblaki. Grmelo je ob 12.50 in 14; med 13. in 15. je pihal precej močan severovzhodnik. Popoldne je večkrat padlo nekaj kapljic dežja, nekoliko močnejše pa je deževalo od 16.20 do 17.15. Najnižja toplota zraka je bila zjutraj ob 6. 16° C. Popoldne je toplota dosegla 29° C, ob 12.30 pa je naglo (tekmo 10 minut) padla za 6° C.

Koledar

Ponedeljek, 18. julija: Kamil Lel.

Torek, 19. julija: Vincencij Pavelič.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Naznanilo

S 15. julijem t. l. sem odprla

Novo drogerijo „Danica“

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 3 in se cenj. občinstvu za obisk toplo priporočam. Sfiligoj Danica, ass. ph.

VEČ ZIDARJEV SPREJME DRUŽBA »GRADIDOM«, SREDINA 15.

Knjižice in znaki za I. dekliški tabor na Brezjah se dobijo v trgovinah: Ničman, Kopitarjeva ulica, Jugoslovanska knjigarna, Sfiligoj, Franciškanska ulica, Polak, Rimska cesta, Vera Remec, Poljanska cesta in v prostorih »Doma dijakinje, Miklošičeva cesta 21.

Nagradno tekmovaljevo jugoslovanskih harmonikarjev na ljubljanskem velesejmu bo letos na nedeljo, dne 11. septembra. Tekmovalo se bo v sedmih ekupinah: Diatonična harmonika, Kromatična harmonika. Mladinsko tekmovaljevo za tekmovalce do 10. leta starosti na diatonični ali kromatični harmoniki. Profesionalni, proizvajalci in trgovci harmonik. Ansambli. Tekmovaljevo za prehodni pokal na diatonični in kromatični harmoniki in naslov jugoslovanskega prvaka za leto 1938-39. Posebna skupina za one igralce, ki so na dosedanjih tekmovaljih že prejeli kako nagrado. Prijavni rok je zaključen s 1. septembrom t. l. Prijave sprejema urad Ljubljanskega velesejma, ki pošlje na željo vsa tostvarna navodila brezplačno.

Neurje nad moravsko dolino

Moravci, 17. julija.

Včeraj je zadela del moravske doline silna neizgoda, kakršno pomnijo le starejši ljudje; saj je minilo že 40 let, odkar je tukaj zadnjič pobila toča. Ze v zgodnjih jutranjih urah je nastala neparnost, ki ni obetala nič dobrega. Okrog polneve so se jeli zgoščevati na severu črni oblaki ter se pomikali proti moravski dolini. Med silnim grmenjem se je vsula debela toča, ki je skoraj pol ure neusmiljeno razbijala in klestila. Žito, kolikor ga niso že poželi, je zbito v tla ter ga bodo morali pokositi. Uničeni so vsi poljski pridelki. Najhuje je prizadeto selo Rožek, znano po starodavnih razvalinah. Nevhita je divjala dalje proti Prikrnici, Preserju in Gradišču, kjer je treslo v Jernejevev kozolec, ki je poln žita do tal pogorel. Opuščene so tudi Svinje, Imenje, Dole in Vrhe — vasi na severozahodu moravske župnije. Ljudje v teh krajih so sprčo slabe lanske letine žetve že komaj čakali. Zanašali so se na obilne pridelke, ker je žito letos izredno lepo dozorevalo. Krompir, fižol, koruza in drugi sadeži že dolgo niso tako lepo kazali. Tudi sadje, posebno jabolka so mnogo obetala. Zdaj pa nenadno taka strašna elika razdejanja!

niki do svoje smrti odkrili. Če bi ga pa slučajno izsledili, ga ne bodo dobili živega v roke, ker se bo raje ustrelil. Pismo je Črepinko datiral z Ljubljano, da bi na ta način prikrl svoje skrivališče, po poštnem pečatu pa se vidi, da je bilo oddano v Mariboru. Sumijo, da se skriva Črepinko ali v mestu ali pa v neposredni okolici.

Rezervni častniki! Važno! Rezervni častniki, nečlani združenja, ki želijo prostovoljno prisostvovati letošnjim vojaškim vajam tako v ljubljanski garniziji kot na poligonih, naj se javijo najkasneje do 22. julija 1938 na Mestnem vojaškem uradu v Ljubljani, Ambrožev trg 7-1, soba št. 4. Vaje bodo tekmovalne avgusta.

Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in samovozačev motornih vozil bodo za okraje Kranj, Radovljica in Skofja Loka v torek, dne 2. avgusta 1938 ob 8. zjutraj pri okrajnem načelnstvu v Kranju. — Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri okraj. načelnstvu v Kranju.

Najstrašnejše doživetje znanstvenega raziskovalca Qu'quereza ob brazilskem pragozdu:

18 urni boj z vojsko mravelj

Razne znanstvene odprave, čeprav dostikrat tudi ne tako znanstvene, pa naj gredo na katerikoli konec se neraziskanege sveta, nalete čisto na nenadne primere, o katerih doslej ostalim ljudem po svetu še ni bilo ničesar znanega. Čudne stvari so doživeli tudi člani znanstvene odprave, ki so se pod vodstvom dr. Qu'quereza podali v doslej neznane braziljske pokrajine. Ze so se vrnili s te svoje poti, ter so se hoteli pri Rio Para, ob robu velikega pragozda, za nekaj dni oddahniti od naporne poti. To je čisto samotna pokrajina, od katere je bilo posestvo najbližjega civiliziranega farmerja oddaljeno nič manj kot za dan hoda.

Vojska mravelj se bliža

Ko smo po uspešnem raziskovanju v braziljskih pragozdovih tu taborili ter urejali vse stvari, ki smo jih imeli s seboj — tako pripoveduje vodja odprave dr. Qu'querez — je v divjem diru ves zasoplen prijahal k nam neki indijanski mladenič na konju, ter sporočil, da se bliža vojska mravelj. Dejal nam je, da moramo takoj zapustiti svoje taborišče, ker da se ni nikomur moglo ubraniti takšnim velikanskim množicam prodirajočih mravelj. Bili smo prepričani, da ta mladenič nekoliko pretirava in smo zato še dalje ostali na tem kraju. Ko je videl, da ga nočemo ubogati, je bil kar nekoliko užaljen, nato pa je spet kot veter odhitel dalje.

Črno morje mravelj

Ze nekako ponoči so naši konji postali od sile nemirni. Začeli so kopati z nogami in prhati, kakor to delajo vselej, kadar zaslišijo veliko nevarnost. Prižgali smo plamenice ter preiskali vso okolico, pa nismo mogli ničesar nevarnega odkriti. Nekdo od nas se je podal tudi na nasprotni breg Rio Pare, da bi še tam vse preiskal. Nenadoma pa je zagnal silen krik: Mravlje prihajajo! Vsi smo zapustili svoje taborišče in odhiteli na nasprotni breg reke, da bi se prepričali, kaj naj to pomeni. Kmalu se nam je nujil ob prvem jutranjem svitu nenavaden, grozen prizor: Nepregleden val mravelj se je valil od pragozda vedno bliže nam. Milijoni in milijarde mravelj je bilo na svojem uničujočem pohodu. Ko je čez nekaj časa posijalo sonce, smo že imeli okrog in okrog neizmerno morje, črno morje samih mravelj. Umaknili smo se spet nazaj čez vodo, da bi se pripravili za boj proti tej črni vojski, oziroma, da bi našli ali uredili primerno skrilališče pred njo.

Živ most čez reko

S pomočjo daljnogledov smo mogli čisto natančno opazovati, kako so mravlje prihajale vedno bliže k reki. Ze so bili prvi njihovi oddelki ob bregu. Sprva so nemirno begale te predstraže ob vodi sem ter tja, ko pa so spoznale, da vode ne bo mogoče obiti, so se brž odločile, da jo »prekoračijo«. Kakor na povelje so se spustile v vodo, da jo preplavajo. Milijone in milijone jih je odnesel vodni tok dalje in v trenutku je bila Rio Para podobna strugi, po kateri teče samo črnilo.

Angleške strojnice v Palestini južno od Jeruzalema

Poveljniki te črne vojske pa so menda kmalu spoznali, da tako ne gre več naprej. V trenutku se je njihova »taktika« spremenila. Tudi za nas znanstvene raziskovalce je bila slika, ki se nam je v tem trenutku nudila, nekaj nenavadnega, nekaj, česar do zdaj še nismo doživeli. Mravlje so v trenutku prenehale drveti v vodo, kar tako brez reda, na slepo srečo. Njihove gručice so se tik ob vodi, kakor na povelje, pretrgale. Prav tako hitro pa so se že začele sprijemati ob bregu v velike žive kepe, ki so se nato skotalile v vodo, kakor da bi jih kdo metal vanjo. Sto in sto takšnih kep se je nato v vodi sprijelo tako, da so zgradile nekaj živ most, preko katerega je ostala vojska mravelj mogla neovirano nadaljevati svoj pohod na drugo stran reke. Nešteto mravelj se je na ta način žrtvovalo, da so vsaj drugi oddelki lahko prečkali reko in prišli v bližino našega taborišča.

Konji so se splašili

Nekaj časa smo opazovali ta zanimiv pohod mravelj čez reko. Kmalu pa se jih je v naši neposredni bližini nabralo že toliko, cele gore, da smo morali že kar naglo misliti na to, kako bi se jih rešili. Mnogo smo jih pohodili, nešteto smo jih tudi pobili s palicami, toda bilo jih je vedno več. Treba je bilo poskusiti s čim drugim. Nekaj naših konj se je v strahu pred tem navalom mravelj odtrgalo ter se splašilo, na drugih pa so naši Indijanci zbežali, da obveste najbližje stanujoče ljudi o tem navalu mravelj. Ze smo stali do gležnjev v mravljah, ki so nas neusmiljeno žrle po nogah. Tedaj se nam je porodila rešilna misel — vsaj tako smo mislili. Ves bencin in špirit, ki smo ga imeli s seboj, smo polili po mravljah ter ga zažgali. V trenutku je bila vsa bližnja okolica našega taborišča v plamenih.

Zrak, ki ga je osmradil ta dim gorečih mravelj, nam je dušil pljuča. Zdelo se je, da se mravlje prav nič ne zmenijo za to naše orožje. Preko sežganih tovarišev so se valile vedno nove trume črnih sovražnikov vedno bliže.

Nenadoma drugo povelje: napad od treh strani!

Kakor bi trenil, pa je spet padlo drugo povelje. Na mah so mravlje opustile nadaljnje prodiranje proti našemu taborišču in krenile drugam. Vsi smo bili že prepričani, da je nevarnost konec. Komaj pa smo se spet malo odpočili, že smo se morali prepričati, kaj je prav za prav pomenil ta kratki odmor. Mravlje so sklenile, napasti naše taborišče od treh strani hkrati. In res so se zdaj že spet iz treh smeri pomikale proti nam. Zdaj nismo imeli niti več možnosti, da bi se rešili z begom, kajti sovražnik nam je povsod zaprl pot. V smrtnem strahu smo pograbili za lopate in začeli okrog taborišča kopati globoke jame, da bi na ta način zadržali sovražni naval vsaj toliko časa, dokler ne pride pomoč kje od zunaj.

Ogenj jih je pogнал v beg

Osemnajst ur je trajal ta neizprosni boj z mravljami. Jarki so bili skoraj že do vrha polni mravelj. Bili smo že v veliki nevarnosti, da bo tudi ta zadnji naš poskus, da se rešimo pred zgrizeno vojsko mravelj, ostal brez uspeha. Tedaj pa smo na svoje veliko začudenje zaslišali iz daljave brnenje avtomobilskih motorjev. S tovornimi avtomobili so se bližali farmerji, ki jih je bil o navalu mravelj obvestil isti indijanski mladenič, kot prej nas, in ki smo se mu bili mi tukaj skoraj smejali. Z avtomobili so zdaj ti farmerji pripeljali bencin ter ga začeli polivati po črni vojski. Ogenj je prihajal vedno bliže našemu taborišču. Mravlje so spoznale, da so premagane in so se spustile v beg. Milijone in milijone jih je zgorelo na tem begu. Nekateri njih oddelki pa so se le rešili preko reke nazaj v pragozd, odkoder so prišli, prav po takšnih živih mostovih kot prej. Pred ognjem se najbrž tudi mi ne bi tako rešili, če ne bi bili prej izkopali okoli našega taborišča velikih jarkov. Ker ni bilo vetra, se je tu plamen ustavil. Boj z mravljami ob Rio Para je bil dozdej zame najstrašnejše doživetje.

Naročajte in širite Slovenski dom! Kupčije s starimi slikami

Slike starih mojstrov so predmet neprestanih spekulacij. Kakšnih metod se poslužujejo prekupčevalci, da zaslužijo čim večje vsote, o tem pripoveduje neki ameriški mešetar tole:

»Bil sem tri leta v službi pri Mac-Grathu, ki je veljal kot najboljši poznavalec starih mojstrov, kar sem jih kdaj poznal. Nekoč je prejel šef pismo od nekega farmerja iz Oklahome. Pisal je, da je našel na podstrešju staro sliko, ki se mu zdi silno lepa. Golovo mora biti kaj posebnega in, ker ne ve njene prave vrednosti, prosi Mac-Gratha, naj si jo pride ogledat. Pismo je bilo precej nedolžno napisano, samo da bi Mac-Grath takoj odšel v Oklahomo in bi si sliko ogledal. Tada moj šef je bil previden, telefoniral je na vse strani in poizvedoval za različne naslove. Potem je odpotoval. Čez sedem dni sem prejel od svojega šefa brzojavko, naj pridem v Oklahomo. Sprejel naju je star sivi možakar in naju lepo pozdravil. Potem nama je pokazal najdeno sliko in zatrdel venomer, da si ne more misliti, koliko je vredna takšna stara slika. Slika, ki je bila obešena na steni, je bila prekrasna. Vzel sem iz žepa notes, napisal ime Scotti in pokazal svojemu šefu. Ta je pokimal. Mac-Grath je rekel staremu farmerju, da je slika zelo lepa, toda kopija brez vrednosti; ponudil mu je tisoč dolarjev zanjo. Farmer se je zdrzil in po dolgem obotavljanju pripomnil, da je golovo vredna svojih trideset tisoč, čeprav se na umetnost ne razume. Mac-Grath ga je vprašal, kako da naenkrat ceni podobno tako visoko. Mož je začel jecljati nekaj o šerifu in učitelju in slinilo.

Stari farmer je bil v resnici uslužbenec konkurenčne firme iz Chicaga. Vse to je moj šef zasledil in potem k njemu vsemu plačal za sliko 28.000 dolarjev, ker je imel interesenta za sliko in vedno se zaslužil lepe denarce.

Na ta način so v Ameriki prodali že nešteto slik. Zdaj najde takšno starinsko sliko star farmer, drugič neizkušena kuharica, bogati ljudje pa kupujejo, ker so ponosni, da imajo prave slike in se bahajo potem z njimi v časopisih.

Drag kročnik

Mlad mož, tajnik konkurenčne firme, je nekega dne prišel k Mac-Grathu in mu popolnoma odkrito rekel, da bi rad zaslužil nekaj tisoč dolarjev in mu zato nudi ugodno kupčijo. Njegov šef se bo v neke dni odpeljal v Susquehannu, kjer misli kupiti pravi zlat Celinijev kročnik. Mac-Grath je nakazal mlademu možu dva tisoč dolarjev in kmalu je bil srečen lastnik prekrasnega zlatega kročnika, ki ga je potem prodal za 17.000 dolarjev.

Tizianova slika

Nekdo je prodajal Tizianovo sliko in zahteval zanjo 300.000 dolarjev. Na dan javne dražbe je Mac-Grath zbolel in poslal mene, naj uredim to kupčijo. Lahko ponudim največ 350.000 dolarjev za sliko. Peljal sem se v Kansas City in srečal tam konkurenta, ki mi je zatrdel, da bo sliko kupil za vsako ceno. Izgledalo je, da bo hud boj za sliko, ki je predstavljala Mater božjo v oblakih. Po raz-

Zadnji ruski car Nikolaj II. s svojim sinom. Umrili so ga v noči od 16. na 17. julij 1918.

govoru s konkurentom nisem tisto noč mogel spati. Spomnil sem se, da sem videl v Benetkah isto sliko v neki galeriji slik. Takoj sem brzojavil v Benetke in čakal na odgovor. Drugi dan sem zaman čakal brzojavke, dražba se je že pričela. Ponudbe so bile visoke in prekoračil sem že vsoto, ki mi jo je šef dovolil. Zadnji čas pa dobič brzojavno poročilo, da je slika, ki jo prodajajo na dražbi, kopija, in da je prava še vedno v Benetkah. Takoj sem nehal dražiti in sem navzočim povedal, da slika ni nič vredna. Razburjenja je bilo mnogo. Seveda s kupčijo ni bilo nič, in interesi so odšli domov.

Prizor z motociklističnih dirk v Spa (Belgija)

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 18. julija: 12 Veseli česki godci in pevci (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Edvard Kovač igra na harmoniko — 13 Napovedi, poročila — 13.30 Nac. ura: O sedanjih nalogah univerz (dr. Karol Ozvald, univ. prof. v Lj.) — 13.50 Zanimivosti — 20 Verzi: Aida, fantazija (plošče) — 20.10 Slikar Josip Potkovšek (g. dr. Rajko Ložar) — 20.30 Francoska koncerta iz Dobrne — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Andran: »La Mascotte«, opereta. Sodelujejo člani in članice pariskih gledališč (plošče).

Drugi programi

Ponedeljek, 18. julija: Beograd: 20 Kone. zhora pranskega konservatorija, 20.40 Klavirski koncert, 21 Opera na ploščah — Zagreb: 20 Koncert (sodelujejo: Alkmene Pečl, Matija Kufinec in Rad. ork.), 21.30 Tamburaški koncert, 22.20 Laha glasba, Variacija, 21.30 Zabavna glasba, 22 Nemška, francoska in angleška glasba XVII. stol. — Praga: 21 Koncert Rad. ork. — Budimpešta: 19.40 Pester konc. s solisti, 22 Kone. opernega ork., 23.10 Cig. konc. — Milan: 21.30 Orkester, 21.10 Opereta, 23.15 Ples. gl. — Rim: 21.30 Kone. Rad. ork. in solistov, 21.30 Simf. konc. (iz Maksimilijanske bazilike) — Dunaj: 20.10 Iz nemških oper, 22.30 Kofin. nočna in ples. gl. — München: 19.15 Podoknice, 20.10 Ples. gl., 21.10 Dela Jos. Seb. Bacha.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Sancho je pogнал mezge.

Po tihih zasneženih stezah, po katerih so železne podkve čisto zamolklo udarjale, so se bližali vrhu prelaza.

Nenadno jim je zasijalo sonce bleščeče v obraz. Sonce je že ure in ure dolgo ležalo nad Toskansko planjavo. Toda jutranje megle se še niso razvleklo. Kakor pod tenčico duhov, je bilo skrito še vse, kar se je godilo doli v živi ravnini.

V kočiji se je vozil nekdo, za katerega je bila bodočnost prav tako zamegljena, kakor ravan tam doli. Še vedno se je vozil, kakor že mesece dolgo v temi. Šele čez nekaj ur je markiza zmotil tenak krik iz torbe. Ko so vozili skozi prvo vas v predvorju, je krik mladega goskoda bil že tako hud, da ga ni bilo mogoče odpraviti z molkom.

V Aulli je Don Luis moral izstopiti in urediti nekaj zelo važnih reči. Ostali so tam do drugega dne. Don Luis je bil v gostini, malček pa pri dojlji.

Markiz je nekaj dopoldanskih ur porabil za to, da je kupil štiri prave konje, ker ga ni nič mikalo, da bi se pripeljal v domovino z mezi.

Povedali so mu, da je z otrokom dobro, zato se mu je zdelo prav, če krst odloži še za nekaj ur.

Donu Luisu se ni bilo treba pregledoboko zatapljati v bodočnost, v katero sta se vozila z enakim korakom on in otrok. Še nekaj dni, potem bo pa že poskrbel za to, da ne bosta več hodila po isti poti življenja. Če bi se le še kdaj utegnili srečati, bosta šla vedno v pravem potu mimo in bosta stala vsak na svoji ravnini. Toda vsi razlogi so govorili za to, da je verjetnost takega srečanja porazno majhna. Kadar ga je malček nadlegoval z vpitjem, je Don Luis torbo zaprl, pa je bilo.

Pri Pontederi so se obrnili proti jugu. Krenili so z glavne ceste proti Florenci in se obrnili na Livorno.

Tam je Don Luis moral urediti dvoje manjših poslov, preden bi se vrnil spet na glavno cesto, s katere so ga po njegovem mnenju spravili samo mimogrede.

Pri nastopu noči in pri vremenu, ki je bilo za ta letni čas nenavadno toplo, se je kočija ustavila na samotnem kosu poti, vrh

grebenov nad Livornom. Čez čas je peljala še kos poti dalje ter se potem spet ustavila.

Kočijaž, ki je tudi ponoči začuda ostro videl, le ni mogel iz te razdalje dognati, da je pri prvem postanku stopila iz kočije postava, ki je držala nekaj v roki. Odšla je potihem, kratkem toplovem drevoredu navzdol. Njeni koraki so bili navzlic temu nagli, kakor da kraj pozna. Izginila je pri visokem belem zidu samostana. Samostan Deteta Jezusa je bil Donu Luisu kaj dobro znan, saj je njegova rodbina pri njegovi ustanovitvi marsikaj pomagala. Kako gre samostanu danes denarno, ni bilo markizu znano.

Kakor se je zdelo, ni samostan imel na ta drevored nič izhoda. Gol zid je tekkel kar naprej.

Nazadnje je markiz prišel v vdolbino. Prav za prav je to bila samo luknja v steni. Postavil je torbo na zidek, iskal v temi in nazadnje našel jeklen ročaj za poteg.

Notri za zidom se je očitno precej daleč oglašil droben zvonec. Markiz je stopil nekaj korakov nazaj in prisluškoval.

Dete je začelo vpiti. V gostem molku zadnjega somraka je drobnji glasček zvenel kakor tožba, ki se noče ustaviti. Markiz je že hotel potegniti zvonec drugič, tedaj pa je zaslišal, kako so se odprla vrata.

Skozi zid je udarila svetloba in padla čez pot. Za trenutek je žarek visel v temi, kakor da ga drži nevidna roka zgoraj. Potem se je umaknil nazaj tako nenadno kakor je bil prišel. Otrokovskega joka ni bilo nič več slišati.

Don Luis je stal nekaj minut in poslušal. Znotraj je zvonel klical nune k molitvi.

Nehote je zavzdihnil in se obrnil, da bi šel. Vedel je, da so te pobožne duše imele dobro navado, da so najdenčke, katere so jim puščali pred pragom, takoj dale krstiti.

Rešil se je velikega bremena.

Vrnil se je Sanchu čisto dobre volje in dejal:

»Zdaj lahko prižge svetiljke.«

Čudni malč je dejal:

»Si, si, senor, že razumem.«

Položil je gospodaru roko zaupno na lakat:

»Vedno vam bom služil!«

Njegov bič je počil in odpeljala sta se dalje.

Don Luis se je naslonil na sedež in zaprl oči. Roka se mu je zagrebla v vdolbino na blazini, kjer je nekoč sedela poleg njega Marija. Ne bo lahko, sporočiti njenemu očetu vest o smrti edine hčere.

»V gorah pokopana, v gorah!«

Ponavljal je na glas, kakor da posluša gledališki prizor.

Ostal mu je samo Sancho. Zvest služabnik!

Toda kaj naj človek več pričakuje od življenja?